

VILNIAUS VYSTYMO KOMPANIJA

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS UAB „VILNIAUS VYSTYMO KOMPANIJA“ VYKDANT STATINIO STATYBOS TECHNINĘ PRIEŽIŪRĄ

2021 m. spalio 11 d.

I. BENDRA INFORMACIJA

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011-05-13 įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, buvo analizuojamos UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ (toliau – VVK), įmonės kodas 120750163 (toliau – Įmonė), veiklos sritys, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė ir atliekamas pasirinktos veiklos srities vertinimas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo tikslas – nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų korupcijai pasireikšti Įmonei vykdant statinio statybos techninę priežiūrą (toliau – Techninė priežiūra).

Taikymo sritis – VVK Statybos valdymo departamento Statybos valdymo skyrius (toliau – SVS).

Techninės priežiūros tvarka vertinta antikorupcinių požiūriu, kadangi ši funkcija atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2, 3 punktuose nustatytus korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijus (pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas; atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti).

Vertinamas laikotarpis: 2020-10-01 – 2021-09-30. Pagrindinė Įmonės paskirtis vertinamu laikotarpiu – vykdyti Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – VMS) investicinius projektus, o pagrindinė veiklos sritys – patalpų nuoma ir projektų valdymo, statinio projektavimo valdytojo, statinio statybos valdytojo bei Techninės priežiūros funkcijų vykdymas įgyvendinant VMS investicijų programas pagal VMS tarybos 2018 m. gruodžio 19 d. sprendimą Nr. 1-1863, ir su VMS administracija 2019 m. sausio 9 d. sudarytą Paslaugų sutartį Nr. 29-8/19(1.2.16-TD2) (toliau - Sutartis). VMS tarybos 2020 m. spalio 9 d. sprendimu Nr. 1-682, Sutartis papildyta sąlygomis dėl konsultavimo paslaugų teikimo VMS ir tretiesiems asmenims už valandinį paslaugų įkainį. Taip pat Įmonė gauna pajamų iš turto pardavimo ir valdymo. Viena iš pagrindinių veiklos rizikų, su kuria šiuo metu Įmonė gali susidurti/susiduria, tai statybos procesų stabdymas, ar pradžios ir pabaigos vėlinimas dėl rangovų sutartinių įsipareigojimų nevykdymo, bankrutavimo ar ekstremalių situacijų atsiradimo, kurios siejamos su COVID-19 pandemija, kritusia šalies ekonomika, ženkliais statybinių medžiagų kainų ir darbo sąnaudų kilimu.

2021 m. rugsėjo mėn. 14 – 24 d. buvo atliekama anoniminė VVK darbuotojų apklausa korupcijos tolerancijai nustatyti. Apklausoje sudalyvavo 69 proc. darbuotojų. Atsakydami į klausimą „Jūsų manymu, kokioje (-se) įmonės veiklos srityje (-se) yra didžiausia korupcijos pasireiškimo tikimybė?“, 54 proc. respondentų mano, kad didžiausia korupcijos pasireiškimo tikimybė yra statybų valdyme (įskaitant Techninę priežiūrą).

Vertinimo metodika - teisės aktų nuostatų, skelbiamos informacijos ir procedūrų peržiūra bei vertinimas, darbuotojų apklausa.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę nustatė, vertino ir aprašė Įmonės Verslo atsparumo vadovas Darius Dabulskis, įgaliotas vykdyti korupcijos prevenciją ir kontrolę.

II. VEIKLOS SRITIES VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI

Analizuotų ir vertintų teisės aktų, dokumentų sąrašas.

1. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (toliau – Įstatymas).
2. Statybos techninis reglamentas STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai. Statinio statybos priežiūra“ (toliau – Reglamentas).
3. VVK SVS nuostatai (toliau – Nuostatai).
4. VVK SVS projektų vadovo pareigybės aprašymas (toliau – Pareigybės aprašymas).
5. VVK valdomų sutarčių vykdymo kontrolės tvarkos aprašas (toliau – Aprašas).

Pagrindinės sąvokos.

Techninė priežiūra – statytojo (užsakovo) organizuojama statinio statybos priežiūra, kurios tikslas – kontroliuoti, ar statinys statomas pagal statinio projektą, statybos rangos sutarties sąlygas, taip pat normatyvinių statybos techninių dokumentų, normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Statinio statybos techninis prižiūrėtojas (toliau – Techninis prižiūrėtojas) – architektas ar statybos inžinierius, kuris, atstovaudamas statytojui (užsakovui), vadovauja statinio statybos techninei priežiūrai, atlieka statinio statybos (bendrųjų statybos darbų) bendrosios techninės priežiūros vadovo funkcijas, koordinuoja specialiąją statinio statybos priežiūrą, jos vadovų veiklą ir pagal kompetenciją atsako už pastatyto statinio normatyvinę kokybę.

Techninės priežiūros reglamentavimas vidaus teisės aktų nuostatomis.

Nuostatų 4. p. nustato skyriaus vykdomas funkcijas. Atliekama statinių techninė priežiūra (4.1. p.), viena iš jų. Techninė priežiūra nuostatuose nedetalizuojama. Nuostatų IV skyriuje nustatytos skyriaus darbuotojų pareigos, jų nedetalizuojant. Pavyzdžiui „darbe vadovautis Lietuvos Respublikos teisės aktais, Skyriaus nuostatais, vidaus tvarkos taisyklėmis, Bendrovės direktoriaus įsakymais bei savo pareigybių aprašymais“ (6.1. p.).

SVS projektų vadovo pareigybės aprašymo 4.1. p. nustato, kad „projektų vadovas, vykdydamas statinių statybos techninės priežiūros funkciją, privalo vykdyti visas pareigas, taikomas statinių statybos techniniam prižiūrėtojui pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymą bei statybos techninį reglamentą „Statinio statybos techninė priežiūra“ “. Pareigybės aprašymo 4.10 p. numato darbuotojo pareigą „statybos metu kontroliuoti ir tikrinti, kad statinys būtų statomas pagal atliktų viešųjų pirkimų technines specifikacijas, statinio projektą bei laikantis teisės aktų, statybos techninių reglamentų ir kitų statybą reglamentuojančių teisės aktų“. Pareigybės aprašymas taip pat reglamentuoja, kad darbuotojas turi Techninio prižiūrėtojo teises, nustatytas Įstatyme ir Reglamente (5.2. p.), bei teisę (o taip pat ir iš jos kylančią pareigą) „atsisakyti vykdyti juridinių ir fizinių asmenų nurodymus, prieštaraujančius Lietuvos Respublikos teisės aktams ir (ar) bendrovės direktoriaus patvirtintiems įsakymams“ (5.3. p.).

VVK Aprašo 6 p. nustato, kad komandos nariai paskirti Techniniais prižiūrėtojais, vadovauja Techninei priežiūrai, vadovaujantis Sutarties vykdymo kontrolės tvarka. Vadovaujantis Sutartimi atlieka statinio statybos (bendrųjų statybos darbų) bendrosios techninės priežiūros vadovo funkcijas, koordinuoja specialiąją statinio statybos priežiūrą, jos vadovų veiklą ir pagal kompetenciją atsako už pastatyto statinio normatyvinę kokybę bei vykdo kitas Įstatyme bei kituose teisės aktuose numatytas pareigas. Aprašas reglamentuoja, kad Techninis prižiūrėtojas nustato:

- kokia įkainotų veiklų sąrašė numatyto darbo grupės (etapo) dalis faktiškai yra atlikta, kai sutartimi yra nustatytas fiksuotos kainos kainodaros būdas (7.1. p.);
- faktiškai atliktų darbų kiekius, kai sutartimi yra nustatytas fiksuoto įkainio kainodaros būdas (7.2. p.).

Rangovas teikia atliktų darbų aktus derinimui Techniniam prižiūrėtojui elektroniniu paštu. Pastabos rangovui dėl atliktų darbų aktų teikiamos rangovo nurodytu elektroniniu paštu. Už šios tvarkos laikymąsi ir kontrolę atsakingas Techninis prižiūrėtojas (Aprašo 8 p.).

Rangovui pateikus atliktų darbų aktus bei atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymą, Techninis prižiūrėtojas, ne vėliau kaip per 5 (penkias) darbo dienas nuo atliktų darbų aktų bei atliktų Darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymų gavimo, privalo apžiūrėti atliktus darbus, patikrinti dalinai arba pilnai atlikto darbo (etapo) apimtį, įvertinti, kokia numatyto darbo (etapo) dalis procentais yra faktiškai atlikta, ir nenustačius atliktų darbų akto trūkumų jį pasirašyti. Jeigu patikrinimo metu nustatoma, kad atliktų darbų apimtys neatitinka nurodytų Rangovo pateiktame atliktų darbų akte arba darbai atlikti su defektais, Statinio statybos techninis prižiūrėtojas privalo nurodyti rangovui ištaisyti atliktų darbų aktus, iš jų išbraukiant darbus, atliktus su defektais ir (ar) pakoreguojant (patikslinant) fakto neatitinkančias atliktų darbų apimtis. Jeigu rangovas per 1 (vieną) darbo dieną nuo atliktų darbų akto gražinimo pataisymui datos nepateikia pataisytų atliktų darbų aktų bei atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymų, statinio statybos techninis prižiūrėtojas turi teisę nepriimti vėliau pateiktų atliktų darbų aktų ir tokiu atveju atliktų darbų akto pasirašymas nukeliamas kitam ataskaitiniam laikotarpiui – į kitą mėnesį (Aprašo 9 p.).

Statinio statybos techninio prižiūrėtojo pasirašytus atliktų darbų aktus bei atliktų Darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymą taip pat pasirašo Komandos vadovas, Statybos skyriaus vadovas ar kiti Bendrovės direktoriaus paskirti asmenys (Aprašo 10 p.).

Statinio statybos techninis prižiūrėtojas bei Komandos vadovas prieš pasirašydami atliktų darbų aktus bei atliktų darbų ir išlaidų apmokėjimo pažymą arba sąskaitas faktūras, privalo įsitikinti, kad yra galiojantis Sutarties įvykdymo užtikrinimas, nepažeistos Sutartyje nustatytos sąlygos ir kitos rangovo prievolės (Aprašo 11 p.).

Visa pateikta informacija apie vidaus teisės aktais reglamentuotą Bendrovės Techninę priežiūrą, suponuoja, kad tiek SVS nuostatai, tiek šio skyriaus projektų vadovų pareigybės aprašymas, Aprašas, neišsamiai reglamentuoja Techninių prižiūrėtojų atsakomybės sritis, funkcijas, teises ir pareigas, patį Techninės priežiūros procesą. Nuostatai, pareigybės aprašymas patvirtinti daugiau kaip prieš 5 metus.

Bendrovė neturi pasitvirtinusi statinio statybos techninės priežiūros reglamento ir proceso. Įstatymas ir Reglamentas nustato tik esminius Techninio prižiūrėtojo veiklos vykdymo ypatumus, techninės priežiūros sutartis, organizavimą ir tvarką. Dėl Techninę priežiūros kyla begalė klausimų, kadangi veiklos procesas nėra detalizuotas.

Kadangi Apraše nenumatyta Komandos vadovo skyrimo tvarka, jo teisės ir pareigos, jį galiotas paskirti vadovas, gali pasinaudoti diskrecijos teise priimant vienasmenišką, neteisėtą sprendimą. Tokiu būdu kompetencijos neturintis, palankus darbuotojas galėtų vadovauti projekto komandai, daryti tiek tiesioginį, tiek netiesioginį spaudimą visai komandai, įskaitant ir Techniniam prižiūrėtojui. Bendrovės veiklos istorijoje buvo nustatyta panašių faktų. 2020 m. kovo mėn. už šiurkščius darbo drausmės pažeidimus buvo atleisti trys SVS darbuotojai (vadovas ir du projektų vadovai, vykdę Techninę priežiūrą). Nustatyta, kad tuometinis SVS vadovas davė neteisėtus nurodymus sau pavaldiems asmenims tvirtinti darbų atlikimą, kuris neatitiko faktinio darbų atlikimo, bei pats savo parašu patvirtino darbų aktus, kurie neatitiko faktinio darbų atlikimo. Techninę priežiūrą vykdę darbuotojai, vykdydami neteisėtus nurodymus, pasirašydavo darbų aktus, kuriuose nurodytas kiekis neatitiko faktiškai atliktų darbų kiekių.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja dėl neaiškių, nesuderintų teisės aktų, nepakankamo proceso reglamentavimo, kontrolės stokos. Veiklos reglamentavimo aiškumo trūkumas sudaro prielaidas korupcijos pasireiškimo tikimybei atliekant Techninę prižiūrą.

III. SIŪLYMAI DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ MAŽINIMO

1. Atnaujinti ir patvirtinti naujus SVS nuostatus, projektų vadovų pareigybių aprašymus.
2. Parengti ir patvirtinti Bendrovės statinio statybos techninės priežiūros reglamentą ir procesą.
3. Atnaujinti Aprašą, aiškiai reglamentuojant Komandos vadovo skyrimo tvarką, visų komandos narių teisės ir pareigas, atsakomybės sritis.
4. Kelti Techninių prižiūrėtojų kvalifikaciją ir ugdyti sąmoningumą.
5. SVS darbuotojams praveisti Antikorupcinius mokymus.